

JOZEF PALKA JOZEF PALKA

17. 2. 1924 - 1. 2. 1982

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Básnik javiska

Divadlu sa venuje najskôr ako ochotnícky herec a režisér v divadelnom krúžku Štefánik v Bratislave. Palkov umelecký profil na začiatku zásadne ovplyvní štúdium vedy o umení na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského (1945 – 1950) a divadelná činnosť na povojnovej Novej scéne Národného divadla. Na Štátnom konzervatóriu v Bratislave absolvuje dramatický odbor (1944 – 1946). Teoretické vedomosti si prakticky overuje pod dohľadom skúsených divadelníkov Drahoša Želenského a Márie Bancíkovej v Štúdiu Novej scény. Režiruje tu svoje prvé inscenácie.

Na konci štyridsiatych rokov sa stane umeleckým šéfom a režisérom vznikajúceho Divadla pracujúcich v Považskej Bystrici.

Na čelo divadelníkov sa postaví ešte v prípravnom období a neskôr sa stane profilujúcou osobnosťou umeleckého súboru. Najtuhšie roky schematizmu v slovenskom profesionálnom divadle (1950 – 1952) strávi na vojenskej prezenčnej službe v rozhlase. Medzitým sa už Divadlo pracujúcich presídli do Žiliny a Jozef Palka intenzívne ovplyvňuje a formuje jeho divadelný profil. Popri povinných dramaturgických „jazdách“ súčasnej slovenskej dramatiky starostlivo koncipuje a realizuje svoj náročný umelecký program. Orientuje sa na básnickejšie predlohy a svoje réžie rozochvieva v lyrickejších a poetickéjších tónoch. Jeho umelecké úsilia vyvrcholia inscenáciou Schillerovej **Márie Stuartovej** (1957).

Po týchto presvedčivých umeleckých úspechoch odchádza do košického angažmánu, kde presadzuje koncepciu moderného divadelného jazyka a myšlienково závažného repertoáru. V hereckom súbore aktivizuje dovtedy málo používané výrazové prostriedky (1958 – 1963).

Krátke, no umelecky významné intermezzo Palkovej režijnej tvorby sa udeje na Morave v ostravskom divadle (1964 – 1965).

Dôležité obdobie režisérovho profesijného životopisu sa spája s umeleckým vedením a réžiami v Divadle poézie v Bratislave.

Znova sa vracia do súboru Novej scény, kde pribojne profiluje jej činohernú zložku. Končízne a presvedčivo pozdvihne aj tvorivý potenciál našej prvej scény, predovšetkým umelecky vzopätou, režijne vnútorne pochopenou a herecky detailne prepracovanou inscenáciou Sartrovej hry **Diabol a Pán Boh** (1965).

Palkov umelecký profil by bol neúplný bez významnej etapy jeho tvorivej práce pre rozhlas a televíziu. Svojou režijnou tvorbou aktívne formuje tvár populárnych bratislavských televíznych pondelkov. Básnik javiska svojou tvorivou energiou a silou umeleckej výpovede ovplyvnil takmer všetky slovenské profesionálne divadlá. Stopy jeho poetických inscenácií ostávajú hodnotou aj inšpiračným zdrojom pre mladú slovenskú divadelnú kultúru.

Martin Tímko

ZAČIATKY NA NOVEJ SCÉNE NÁRODNÉHO DIVADLA

Carlo Goldoni: Benátska maškaráda, premiéra 26. 5. 1948
Nová scéna ND Bratislava
František Dibarbora, Martin Gregor
Scéna a réžia Jozef Palka

Carlo Goldoni: Benátska maškaráda, premiéra 26. 5. 1948
Nová scéna ND Bratislava
Emília Lokvencová, Marta Černická
Scéna a réžia Jozef Palka

Carlo Goldoni: Benátska maškaráda, premiéra 26. 5. 1948
Nová scéna ND Bratislava
Jozef Simonovič st., Marta Černická, ?, Oľga Vronská, František Dibarbora, Martin Kolesár, Martin Gregor, Oľga Lichardová, Ferdinand Lehotský, Juraj Sebok, Emília Lokvencová
Scéna a réžia Jozef Palka

K insecnácii

Hra o ľuďoch, ktorá je vlastne akýmsi vrehovým uplatnením III ako dramatického prvku v komedii a jej povýšením na ústredný motív, patrí svojim námetom takmer každej divadelnej epoke, ktorá ju svojím spôsobom nanovo pretvára. Preto sme si teda vybrali práve Goldoniu Benátsku maškarádu a preto ju insecnujeme?

Predovšetkým pre jej nezodolateľný optimizmus a radnosť zo života, ktorou nás pán Goldoni zmerom vychádzal z neviny III ako zdroja humoru, pričom Zilvetne uchvacuje. A potom: Samotný motív III, poňme Alarconom, obnovením antického motívu III ako ústredného dramatického prvku a jeho Pedozivá práva, na ktorého pôdoryse budoval i Goldoni svoju hru, prekonal určitý vývin, a to najmä smerom k podstatu III ako charakteristického prvku ústrednej postavy. Alarconom Don Garcia, psychologicky kreslený Corneilius Lohár, príve tak Calderonov Diego z ľuďmi molierovskými majú vo svojej III čosi spoločného, charakteristického ju ako lož zámeru a špekulatívnu, sledujúcu vŕstí čof fadé z nej a i keď pravda odvíja svoju pohotovosť a krkolomnou logikou, jednak za nás zdá, že tento druh III prívratní vecnej je vždy ako by zatažený svojou negatívnom etikou politickou. Je to vždy akási lož z nádra, ktorá pomáha svojím ustereť dostať sa z nepriemých situácií a tým sa

práve dimetrálne III od III Goldoniovho Lelia, ktorý — práve naspak — ponúva III, aby sa dostal do rôznych zábravných situácií. Goldoni nás zaujme práve týmto osobitým postávaním III, položením do takmer maškarádnej polohy jej účtu, t. j. že na stuhu hranice skutočností a poezie. Lelioví služi jeho lož ako zdroj osobného, len jeho vlastného smutku, cez ktorého so zárob jeho bravúrnej fantázie, do ktorej sa celou svojou osobnosťou sám čo májklivú zapája. Jeho lož je vlastne iba akási vyššie položenou skutočnosťou jeho vlastného života, pomocou ktorej premieta seba samého nie do slochy nanižšej mu životom, ale do kam extemporatívnym plynutím svojich nápadov seba samého práve vidí. A do toho vŕstí nekutečnosť strážva svojou vŕstnosťou i ostatných, aby ich týmto druhom vlastnej pozície uchvacoval a s ňm lož uchvátený. Nakoniec sám iba ľuďka rezonáva pravdu od klamu, až mu nakoniec sám život ukáže skutočnosť, aby ju Lelio nevdolajíc opŕ pretvoril za lož ako všetky ostatné, ne predchádzajúce III, i sám seba a rozpŕnul sa tak ako vznikol: Pod líbalkym, prítom však zloviavym životom pna Goldonho na benátskom trhu. Znechal v nás preba len krehjvu spomienku, a to na jeho optimizmus a radnosť zo života, ktorou nás pán Goldoni staruje už viac dvesto rokov. Preto insecnujeme Goldoniu Benátsku maškarádu.

Jozef Palka

Jozef Palka: K insecnácii In Bulletin Carlo Goldoni: Benátska maškaráda premiéra 26. 5. 1948, Nová scéna ND Bratislava

Poznámka k insecnácii

Nastupujú najmä. Dvadsať neznámych mladých ľudí po prvý raz vŕstí na slovenské profesionálne javisko. Dvadsať mladých ľudí po prvý raz prehovori cez rampu a vŕstí svoje kŕde. A možno v budú vŕstí o generácii. O jednotnosti života a ideového zamerania. No táto generácia reformuje svoj námet, keď jej program je jasný. Je to program politiky súčasnosti, ktorého ideovým zámerom je spravodlivý život a civilizácia a ktorého životom bude účinnosť, nevyhnutnosť a srúcňnosť v každej stolke prejavu. Lebo týchto dvadsať mladých ľudí formovala okrem iného vojna. Vnucovala im svoj život a slova vlasť, národ a sloboda dostali u nich jasný význam.

Preto leda Vojnovič. Preto Smrť matky Jugovičovcov. Lebo ak sa z Vojnovičovej dramatickej tvorby zradila Smrť Jugovičovcov trváme do svetového repertoáru, je to predovšetkým zásluhou jej etickej náplne, ktorej dosah ďaleko presahuje historický rámec kosovskej bitky, do ktorého je hra zasadená, aby mohla cez svoj symbolický postava Matky ako reprezentantky rodu a celého národa, vyraziť v svojom končanom dosahu v apoteóze čistej lásky k vlasti a v mohutný, tragický intonovaný hymnus o slobode.

Toto sme hľadali u Vojnoviča. Sem cieľme.

Jozef Palka

Jozef Palka: Poznámky k insecnácii In Bulletin Ivo Vojnovič: Smrť matky Jugovičovcov premiéra 11. 6. 1948, Nová scéna ND Bratislava

Ivo Vojnovič: Smrť matky Jugovičovcov, premiéra 11. 6. 1948
Nová scéna ND Bratislava
Záver z insecnacie

Ivo Vojnovič: Smrť matky Jugovičovcov, premiéra 11. 6. 1948
Nová scéna ND Bratislava
Záver z insecnacie

UMELECKÝ ŠÉF A REŽISÉR V POVAŽSKEJ BYSTRICI

Alexander Fadejev: Mladá garda, premiéra 1. 10. 1949
Divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Katrina Hrobárová, Karol Kupčík

Alexander Fadejev: Mladá garda, premiéra 1. 10. 1949
Divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Záber z inscenácie

K inscenácii Mladej gardy

Divadlo pracujúcich otvorilo svoju prvú sezónu v období peremého určenia cesty československého divadla. Bratislavská a neskôr teplická konferencia dokončila etapu základnej výstavby divadla a jasne určily úlohy, ktoré nás v budúcnosti očakávajú. Akčne sa zapájame do boja o nášho človeka. Odstraňujeme prežitú buržoázno-liberálne názory na život. Odstraňujeme ich i na kultúru a umenie. Chceme sa umením vyhovovať i presjekomskosti. Určujeme hodnoty a tvorivosti našej práce, nech je vzťah nášho javiskového diela k samotnému životu.

Ako naše otváracie predstavenie hráme Fadejevovu Mladú gardu, aby sme tak dali výraz celému nášmu ďalšiemu smery, vzbudíme v Považskej Bystrici základňu nášho robotníckeho divadla. Alexander Fadejev vyrástol práve v prostredí revolúčnej robotníckej triedy. Celé jeho dielo charakterizuje prenikavý pohľad do duše sovietského človeka, v ktorom objasňuje nové sily a prímou poukazuje na samotné korene jeho prirodzeného socialistického povedomia. V Mladej garde jasným spôsobom preukáže až k samotnému jadrú myslenia sovietskej mládeže a poukazuje tak na príčiny jej konania. Majstrovským spôsobom určuje základné skutočnosti, ktoré formujú myslenie a konanie mládeže, ktorá celým svojim spôsobom žitia je uzorom pokročilej mládeže na celom svete. A tak hrdinovia Mladej gardy nie sú len kladné typy etného razenia, ktorých dramatická úloha spočíva v charakterovej odlišnosti od ostatného sveta a v ich boji proti jestvujúcej spoločnosti. Sú oveľa viac. Je to mládež aktívne bojujúca za práva sociálnej revolúcie a ich silu revolúcie v silnom ideovom povedomí a v historickom mazeraní na súčasnosť skutočnosť. A tak aj ich tragický osud nie je výrazom bezmocnej porážky jednotlivcov, ale výrazom sily myšlienky, ktorá ich smrťou sociálnu vychádza posilňuje do ďalšieho boja. Ich smrť je výrazom sily mládeže, ktorá spája v praxi svoj život.

Napísal o Mladej garde Oktábr, Moskva. Režisér N. P. Ochlopkov prenesol toto majstrovské literárne dielo podobením spôsobom na javisko, pričom dramatickým skomponovaním dejov len zvýraznil jeho zásadné rysy.

Po prvý raz v javiska Divadla pracujúcich chceme teda my, mladí divadelníci prechoriť predovšetkým k mladým sádrhom z fabrik. Vieme, že sme sa podobali na ťažké sálohu. Reálne sme sa však snažili odhadnúť naše sily. Uvedili sme všetky umelécké a technické požiadavky inscenácie. Sme však divadlom pre robotníkov, čo nás zväzuje hruf vo všetkých priemyselných strediskách a chceme, aby naše obecnostné sálohu i vo svojom prostredí diela súčasných svetových spisovateľov, s ktorými by sa inak nemohlo súznieť. Preto sme sa snažili priestorové i technicky riešiť hruf tak, aby sme sa s kon dostali aspoň na časť javisk v našej oblasti. Jednako chceme sa však s týmto dielom vyrovnávať statočne, pretože chceme, aby ste vy, sádrhovia, spolu s nami prostredníctvom vrcholných diel najpokročilejších umelcov sveta prenikli k samotnému jadrú myslenia sovietského človeka, priblížili si ho a tak sa ideologicky vyzbrojili do boja o nový, lepší život.

Režisér.

E. F. Burian:

Len tí, čo skromne, radi a oddane sa zúčastňujú na veľkolepom akte umenia, majú právo sami seba nazývať súčasťou divadelného vývojového diania. Súčasť umeniu je veľké celoživotné rozhodnutie. Nie je to žart ani hra. Umelci, súčasnici krásnu, nepo- sluhujú konjunktúre.

Jozef Palka: K inscenácii Mladej gardy, In bulletin Alexander Fadejev: Mladá garda, premiéra 1. 9. 1949
Divadlo pracujúcich Považská Bystrica

Gabriela Zapolska: Morálka pani Dulskej, premiéra 26. 1. 1950
Krajové divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Gustáv Legěň, Ľudovít Reiter, Bohumila Hornáková-Ružičková

Úprimné slovo

Naše divadlo, ktoré prevzalo na seba úlohy kultúrne obhospodarovania nielen samotnú Považskú Bystricu, ale celý priemyselný Považie, podrobilo sa určitým si tejto úlohy ako základnej, na prácu veľmi ťažké a zodpovedajú. Kto sám nebol divadelníkom a nepozná našu prácu, ako sa hovorí, sa vnútra, vie si len veľmi ťažko predstaviť ťažkosť a obštie, ktoré sa pri vykonávaní našej práce nezriedka vyskytujú. Každosť nastupujeme do každej novej hry. S veľmi úprimným vzťahom k samotnej práci a k nášmu publiku nastupujeme každý večer na javisko. Sme šťastní, keď vidíme z reakcie publika, že to, čo sme mu adresovali z javiska do hľadiska, správne chápe, že sa aktívne našej spoločnej tvorby zúčastňuje nezriedkavým aplauzom počas hry. Ale preto by sme si nepoznali, trochu trpkosť sa nás dotýkajú určité okolnosti, ktoré, pretože vyplývajú z firej neinformovanosti o práci v divadle, sa nám pokúsime teraz ozrejmíť. O situácii na javisku a v miestach kam chodíme hrávať, teda mimo Považskej Bystrice, napísal do nášho programu sú tzv. súdruh. O ťažkostiach ktoré máme, písať hľadám nestreba, pretože postupným vývojom a stále lepšíou organizáciou našej práce, s vedomým súhlasom o ich odstránení, vymiznú. A napokon, nie sú nikdy ťažkého vážneho charakteru, aby sa mohli stať zásadnými. Ide tu však o ujmenenie si samotnej práce každého divadelníka, teda o to, ukázať nám, ako sa vpraví, divadlo nie cez rampu, ale spreza kulis. Era kapitalizmu v našom živote vyvolala určitý konvenčný názor na hercov, ktorý sa ešte na mnohých miestach a veľmi okute udržuje. Je predsa zarážajúce, ak vám ničto, i keď nie zlomyseľne, vo vlnom rozhovore naznačí, že ved, ako vám je dobre, keď nie nerobíte, len hráte divadlo. Nože, pozrieme sa z blízka na to nič nerobenie. Pokúsím sa vám vyvráťť, koľko pracovného času treba na uskutočnenie jednej premiéry. Ilustrujeme si to na prípadne dvoch hier. Jedna nech je s väčším ohľadom, povedzme Mladá garda, druhá s menším, povedzme dnešná Morálka pani Dulskej. Teda predovšetkým: Na nastudovanie jednej hry, ktorá vy si pokojne vypočítate v hľadisku, treba, podľa jej rozsahu a závažnosti, asi tak tridsať až

päťdesiat skúšok. Teda tridsať až päťdesiat pracovných dní. Ak ráčame, že v Mladej garde bolo zamestnaných tridsať hercov, ktorí mali štyridsať- jeden skúšok, povedzme len päťhodinových, vyjde nám toto číslo, ktoré si určíme pre jeho väčšiu zrozumiteľnosť v pracovných hodinách: umelécky sábor Mladej gardy približne 6000 pracovných hodín. Je to číslo určité odhadom. Teraz skutočný stav. Sábor absolvoval pri študovaní Mladej gardy dovedna štyridsaťjeden skúšok, z ktorých každá trvala najmenej piť hodín, najviac desať. Každý člen odpracoval na Mladej garde 271 hodín, ak to vynásobíme tridsiatimi, teda počtom účinkujúcich, vychádza nám, že umelécky kolektív Divadla pracujúcich odpracoval na Mladej garde 8130 hodín. Ak k tomu prirátame 20 predstavení, ktorých časové trvanie bolo najmenej š-hodinové, pretože to boli zájazdy, a berieme 8 hodín za základ pri počte pláničských zúčastnených, musíme v tomto časovom rozpätí, keď sa študovala Mladá garda, v rozpätí 41 pracovných dní, k počtu 8130 hodín prirátat ešte 2400 pracovných hodín, plus, najmenej jednu hodinu domne každého člena, ktorí venuje na prácu sám na sebe. (Ako napr. cvičenia hlasu, pohybu, gymnastika, štúdiu, atď.) Teda plus 1210 hodín. Ak ráčame nutnú, najmenej dvojhodinovú prácu herca na roli doma, tak musíme k tomu prirátat ešte 2420 hodín. Ak to všetko spočítame, vychádza nám, že pri Mladej garde, teda v rozpätí 41 pracovných dní, odpracoval 28-členný umelécky kolektív Divadla pracujúcich pracovne denne priemerne jedenáť hodín. Umyslel som nerátat k celkovému počtu odpracovaných hodín na Mladej garde, pracovné hodiny technického personálu, ktorý len na vyhotovení scény Mladej gardy (je 4-členný) odpracoval 1361 hodín, pridáme naznačujú v to pracovné hodiny na predstaveniach a zájazdoch. Práve tak nerátam počet pracovných hodín na technických skúškach, na skúškach a ochotníkmi, ktorí nám pomáhali, ako aj pracovné hodiny krajčirov, ktorí zhotovo-

vvali do tejto hry kostýmy. Počet pracovných hodín hry, by istotne prekročil 16.000.

Jedniást pracovných hodín denne je istotne úctyhodný denný pracovný výkon. Koľko ostáva takto pracovne zafazčenému človeku na tak často poukazovanú sázbavu hercov, si ľahko vyvrátame. Berie prostom do úvahy aj to, že okrem nutného odpocínku musí herce, ak by nechal zakrpatieť, denne čítať odbornú literatúru, ktorá sa úko do týchto problémov jeho zamestnania.

Nechcem vás unavovať podrobným rozpisom. Po predchádzajúcom príklade hľadám stať výsledné číslo odpracovaných hodín pri hre Morálka pani Dulskej, ktorý práve uvidíte, alebo ktorí ste už videli. Pretože je to hra s menším obsadením, časove ľahšie zvládateľná, mala dovedna s generálnymi skúškami 26 skúšok. Výsledné číslo celého pracovného kolektívu vychádza takto: 4318 odpracovaných hodín, ráčajúce v to i čas strávený pri študovaní doma, pri školení, predstaveniach, atď. Na jednotlivca teda pri pomerne pohodlnejšom štúdiu ako bola otváracia premiéra, podrobne rozpočítané, 10,8 hodiny.

Takže teda a toľkoto práce herce, o ktorom sa trdilože medietskou spoločnosťou rozšírená fáma, ako ľahko žije.

Vy, súdruhovia, bojujete o to na svojom fronte. Na fronte práce. My na svojom fronte. Na fronte umenia. Približne sa ešte užšie jeden druhému. Tesnejšie spolupracujeme, aby napokon to, čo vy vo vašej základnej výrobke, našlo odraz v našich umeléckych snaženiach a to, čo my, z nich vychádzajú, vytvoríme v umení, našlo si napráť, už umelécky pretvárané, cestú k vám.

Písal som tento článok v snahe ohľadovať vás s našimi pracovnými pomermi, podmienkami a sňahami, pretože vy z nich prijímate už iba hotovú výrobku: divadelné predstavenie. Nemali ste ani možnosť, ani času na to, aby ste sa s našou prácou zoznámili. Chcel som vás preto i keď nie vyčerpávajúco, ale predsa len informovať. My sa o vašu prácu a vaše pracovné pomery zaujíname veľmi intenzívne. Verím, že práve na tejto mlatforme obznanenia sa so svojou prácou navzájom, si najlepšie porozumieme.

Jozef Palka.

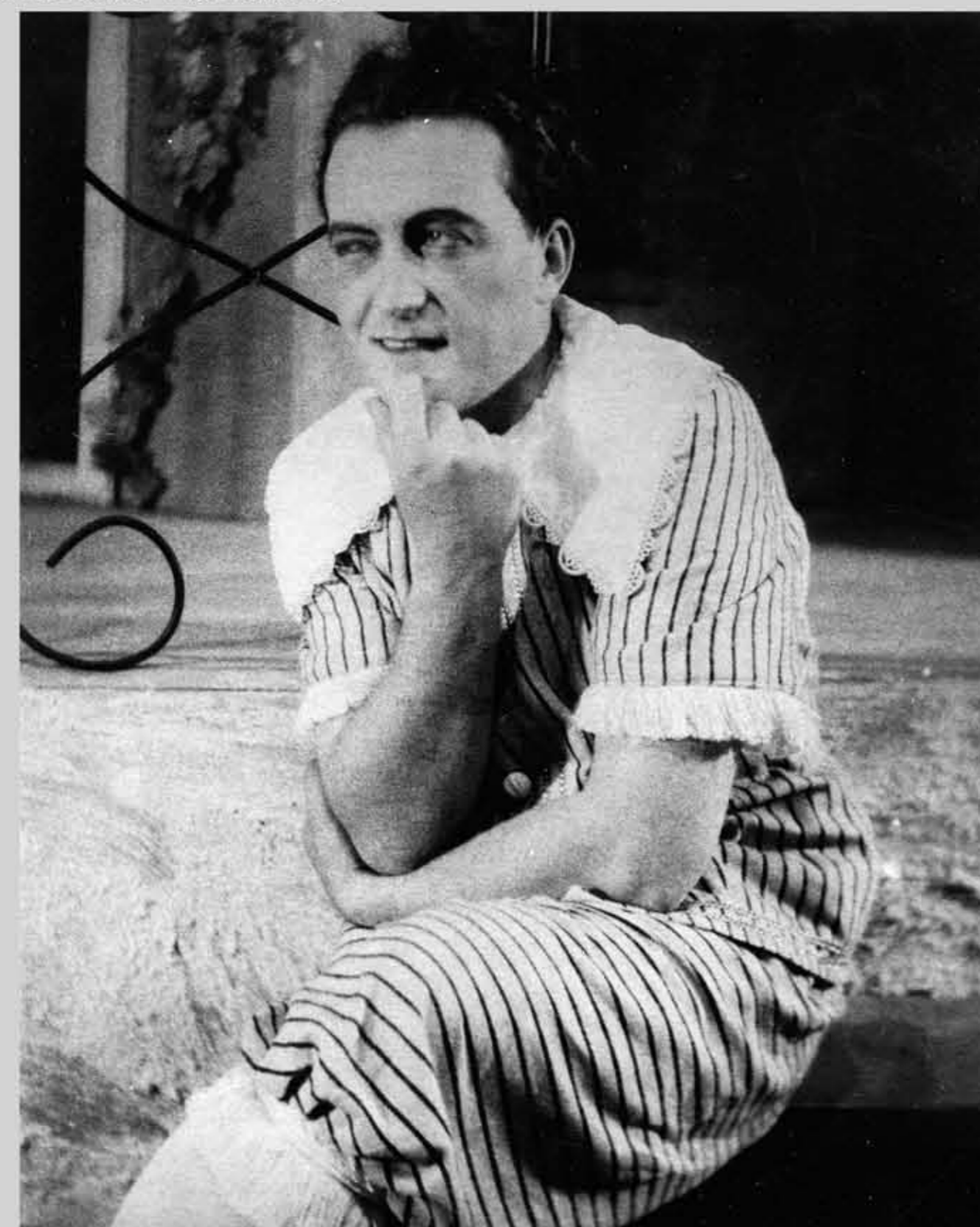
Jozef Palka: Úprimné slovo, In bulletin Gabriela Zapolska: Morálka pani Dulskej premiéra 26. 1. 1950, Krajové divadlo pracujúcich Považská Bystrica

G. B. Shaw: Živnosť pani Warrenovej, premiéra 27. 4. 1950
Krajové divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Emília Halamová, Gustáv Legěň

Molière: Scapinove šibalstvá, premiéra 29. 6. 1950
Krajové divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Tibor Bogdan, Martin Kolesár

Molière: Scapinove šibalstvá, premiéra 29. 6. 1950
Krajové divadlo pracujúcich Považská Bystrica
Tibor Bogdan

UMELECKÝ ŠÉF A REŽISÉR V ŽILINE

Ľubomír Smrčok: Dobrodinci, premiéra 29. 12. 1952
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Záber z inscenácie, I. dejstvo

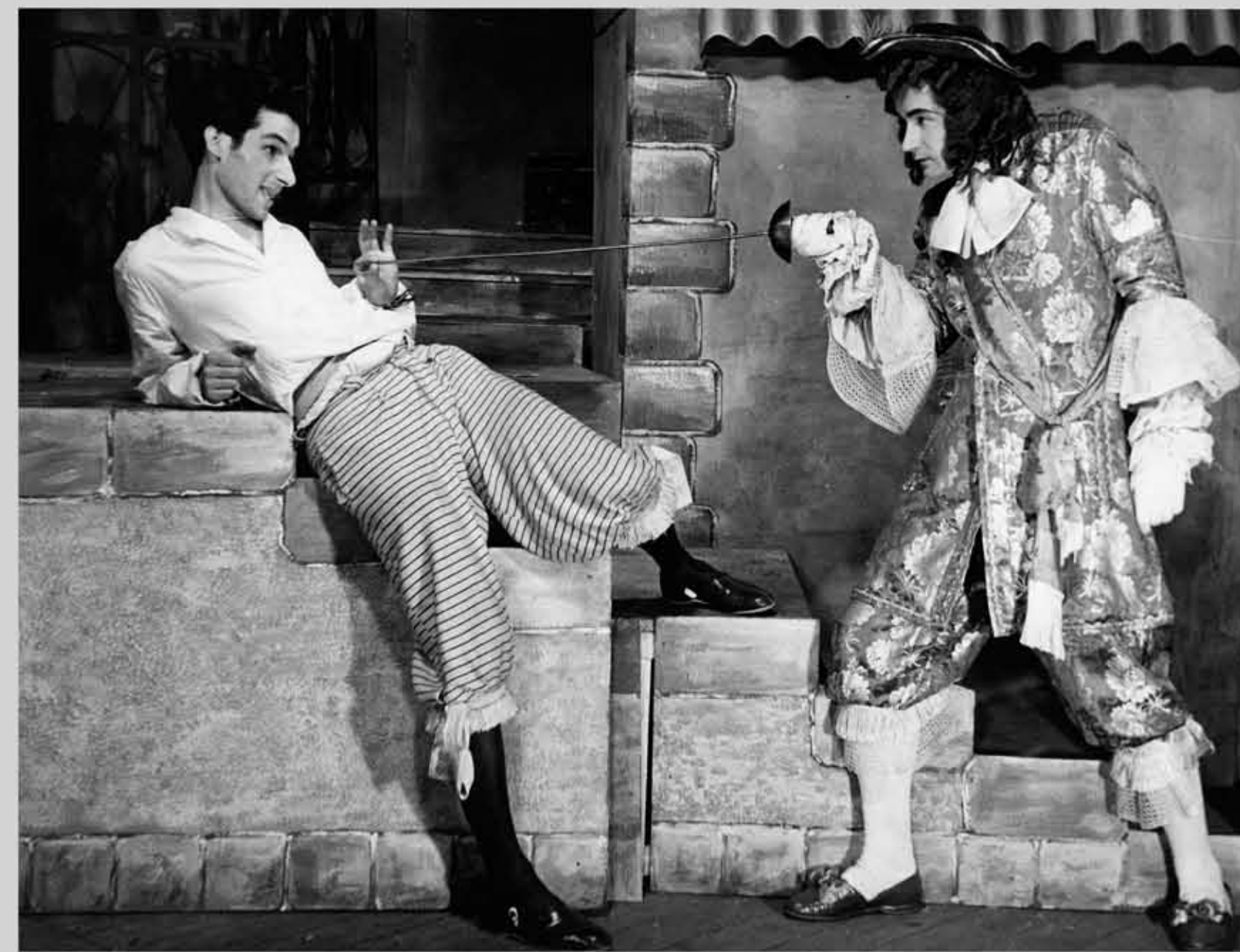
Georgij Mdivani: Kto je na vine?
premiéra 28. 3. 1953
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Nada Kotršová, Jozef Bobek

Molière: Scapinove šibalstvá, premiéra 13. 12. 1953
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Bohumila Horňáková-Ružičková, Anton Lysonek, Miroslav Chorvát, Mária Hanúsková, Martjn Kolesár, Jaroslava Kolesárová, Oto Horňák, Anton Duriník, Jozef Hrdý

Josef Kajetán Tyl: Lesná panňa, premiéra 31. 3. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Mária Hanusková, Nada Kotršová, Elene Gegušová,
Jaroslava Kolesárová, Hana Čelková, Bohumila Horňáková-Ružičková

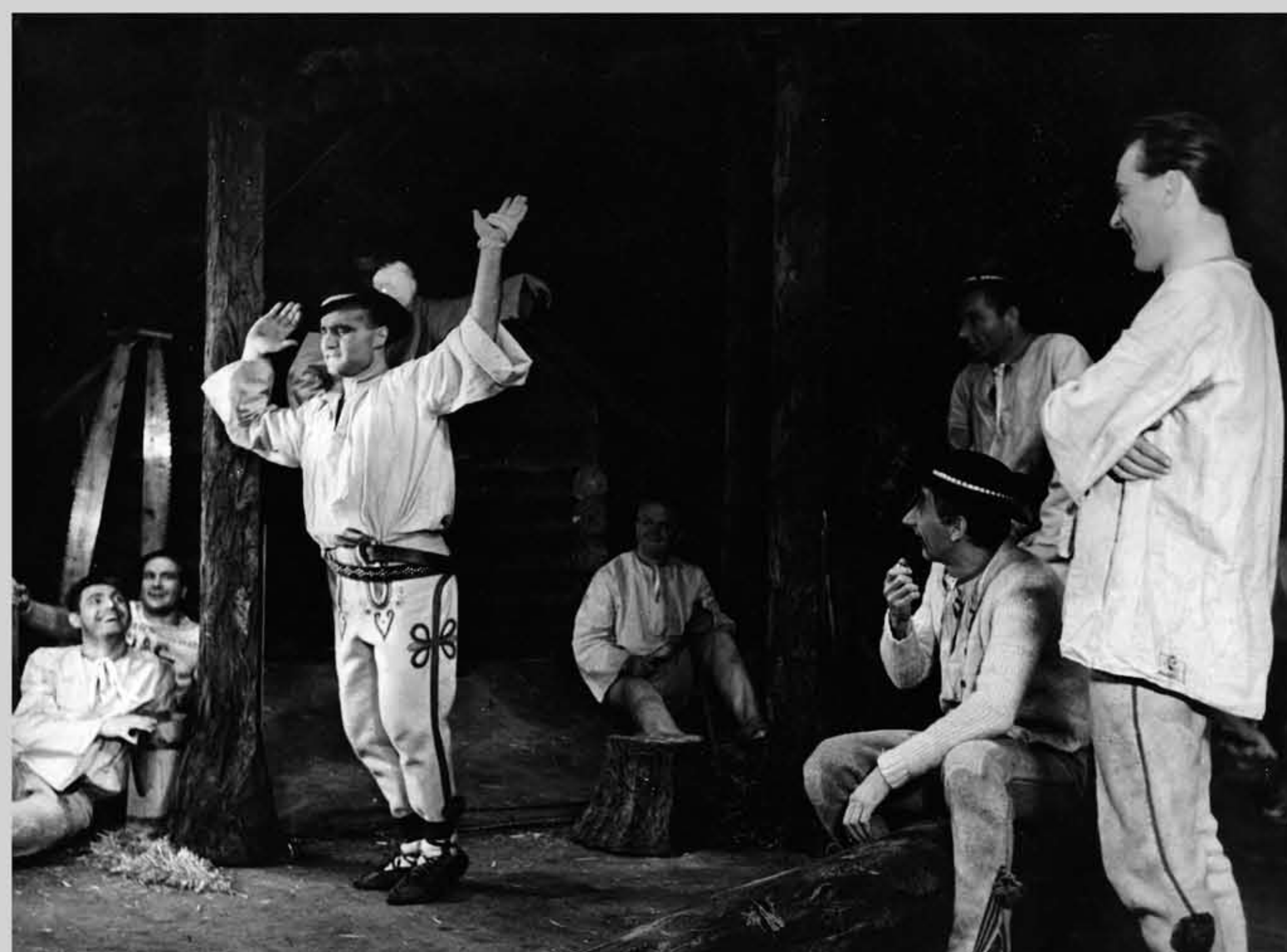
Molière: Scapinove šibalstvá, premiéra 13. 12. 1953
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Martin Kolesár, Oto Horňák

Josef Kajetán Tyl: Lesná panňa, premiéra 31. 3. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Záber z inscenácie

Josef Kajetán Tyl: Lesná panňa, premiéra 31. 3. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Martin Kolesár, Nada Kotršová

Ivan Bukovčan: Surovô drevo, premiéra 16. 10. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Záber z inscenácie

Ivan Bukovčan: Surovô drevo, premiéra 16. 10. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Karol Kupčík, Jaroslav Cimbalík, Pavol Jánoš, Ján Mildner

UMELECKÝ ŠÉF A REŽISÉR V ŽILINE

Alexander Nikolajevič Ostrovskij: Kade horí, tade hasne
premiéra 21. 11. 1954
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Nada Kotršová, Gustáv Legeň

William Shakespeare: Večer trojkraľový
premiéra 17. 9. 1955
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Bohumila Horňáková-Ružičková, Ján Gubala

William Shakespeare: Večer trojkraľový
premiéra 17. 9. 1955
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Nada Kotršová, Ján Gubala

Lubomír Smrčok: Puknutý mliečnik,
premiéra 17. 12. 1955
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Viktor Blaho, Eduard Bindaš, Anton Lysonek

Fráňa Šrámek: Leto, premiéra 18. 3. 1956
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Návrh scény Zdeněk Pavel

Fráňa Šrámek: Leto, premiéra 18. 3. 1956
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Miroslav Chorvát, Hana Celková

Fráňa Šrámek: Leto, premiéra 18. 3. 1956
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Ján Gubala, Nada Kotršová

Friedrich Schiller: Mária Stuartová, premiéra 12. 1. 1957
Divadlo Petra Jilemnického Žilina
Gustáv Legeň, Nada Kotršová

Friedrich Schiller: Mária Stuartová, premiéra 12. 1. 1957
Divadlo Petra Jilemnického Žilina
Nada Kotršová, Anton Duriník

KOŠICKÉ TVORIVÉ ROZČERENIE STOJATÝCH VÔD

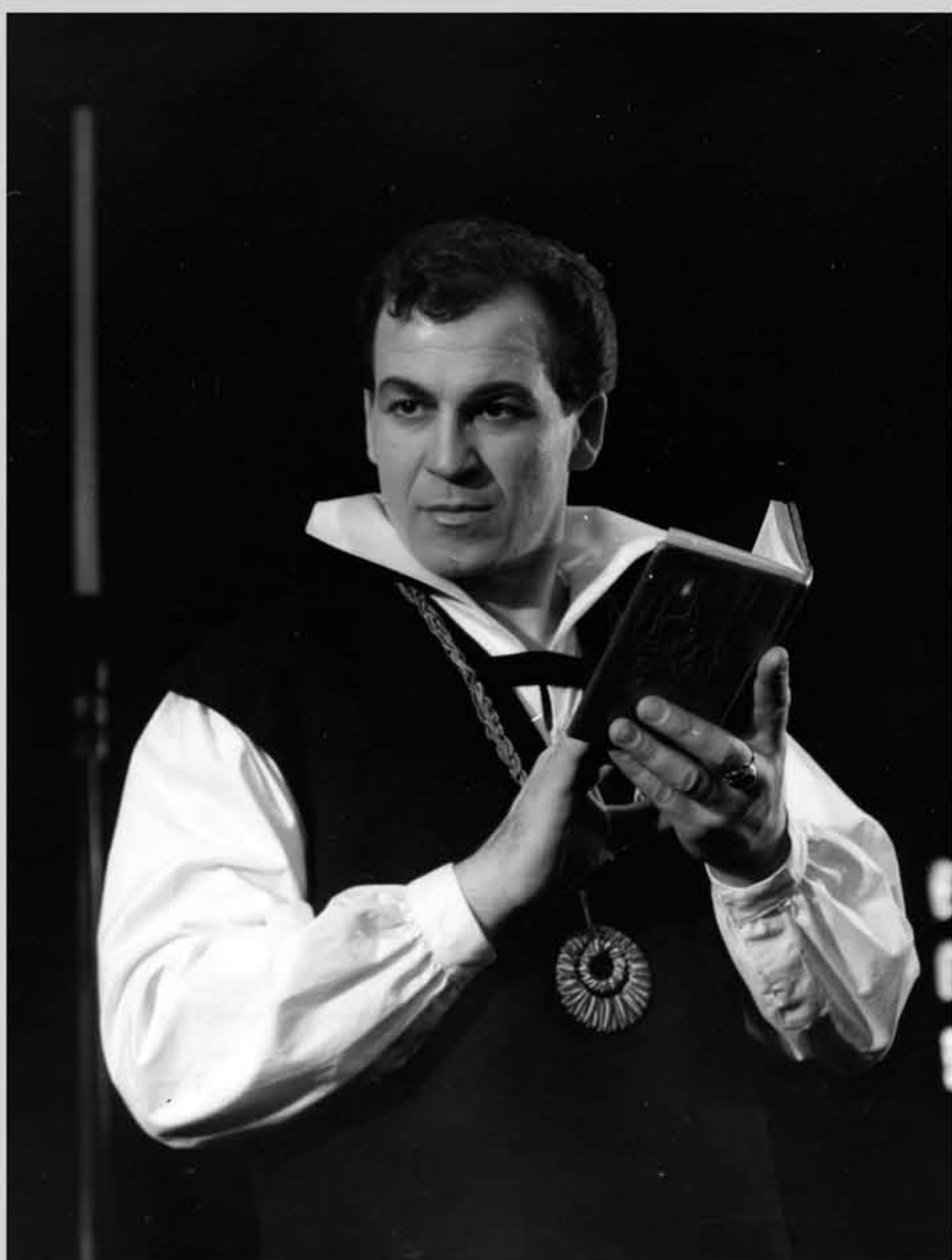
G. B. Shaw: Pekelník, premiéra 25. 1. 1958
Státne divadlo Košice
Scéna Zdeněk Pavel a. h.

G. B. Shaw: Pekelník, premiéra 25. 1. 1958
Státne divadlo Košice
Marián Kleis

Ľadislav Čapek: R. U. R., premiéra 18. 10. 1958
Státne divadlo Košice
Ján Bzdúch, Ivan Rajniak, Elena Volková

William Shakespeare: Hamlet
premiéra 27. a 28. 4. 1962
Státne divadlo Košice
Ivan Rajniak

William Shakespeare: Hamlet
premiéra 27. a 28. 4. 1962
Státne divadlo Košice
Elena Volková, Ivan Rajniak

Ľadislav Čapek: Biela nemoc, premiéra 6. 11. 1961
Státne divadlo Košice
Jozef Hodorovský, Ján Bzdúch

Ján Chalupka: Kocúrko, premiéra 12. 9. 1959
Státne divadlo Košice
Návrh scény Otto Sujan

William Shakespeare: Hamlet
premiéra 27. a 28. 4. 1962
Státne divadlo Košice
Ján Bzdúch, Ivan Rajniak

Maxim Gorkij: Deti slnka, premiéra 12. 10. 1962
Státne divadlo Košice
Ivan Rajniak, Zoltán László, Ján Bzdúch,
Nada Kotršová, Elena Volková

William Shakespeare: Večer trojkraľový, premiéra 5. 1. 1963
Státne divadlo Košice
Ján Bzdúch, Ján Ondrejka, František Grissa, Nada Kotršová

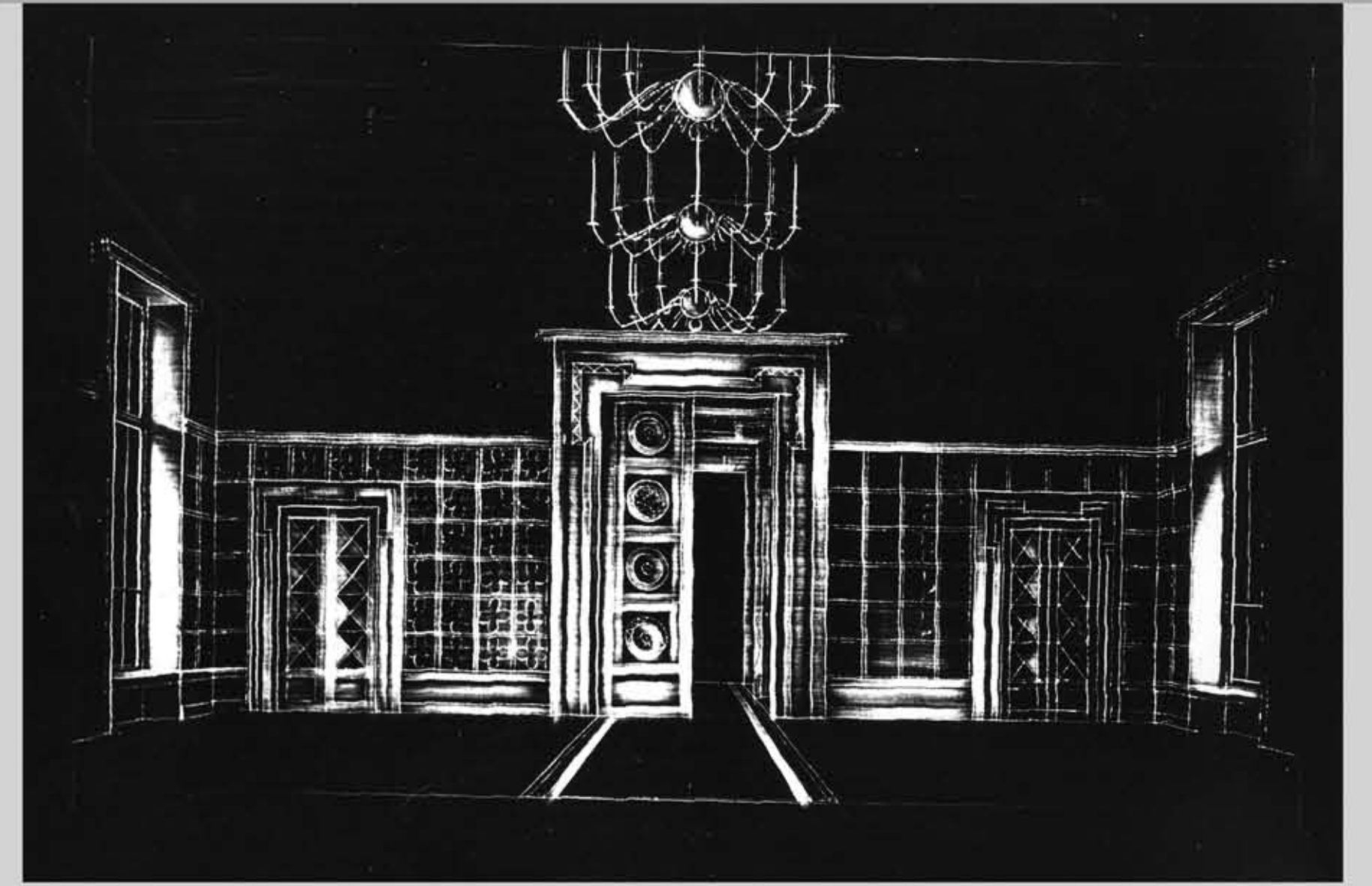
KOŠICKÉ TVORIVÉ ROZČERENIE STOJATÝCH VÔD

Juraj Špitzer – Ľubomír Smrček: Búrlivé leto
premiéra 11. 6. 1959
Štátne divadlo Košice
Ján Bzdúch

Juraj Váh: Bohovia Amsterdamu, premiéra 21. 11. 1959
Štátne divadlo Košice
Elena Volková, Oľga Hlaváčková, Ivan Rajniak

Juraj Váh: Bohovia Amsterdamu, premiéra 21. 11. 1959
Štátne divadlo Košice
Návrh scény Ján Hanák

Nazim Hikmet: Prvý deň sviatočný, premiéra 4. 4. 1960
Štátne divadlo Košice
Marián Kleis, Eva Poláková, Elena Volková, Peter Macko, Ján Bzdúch

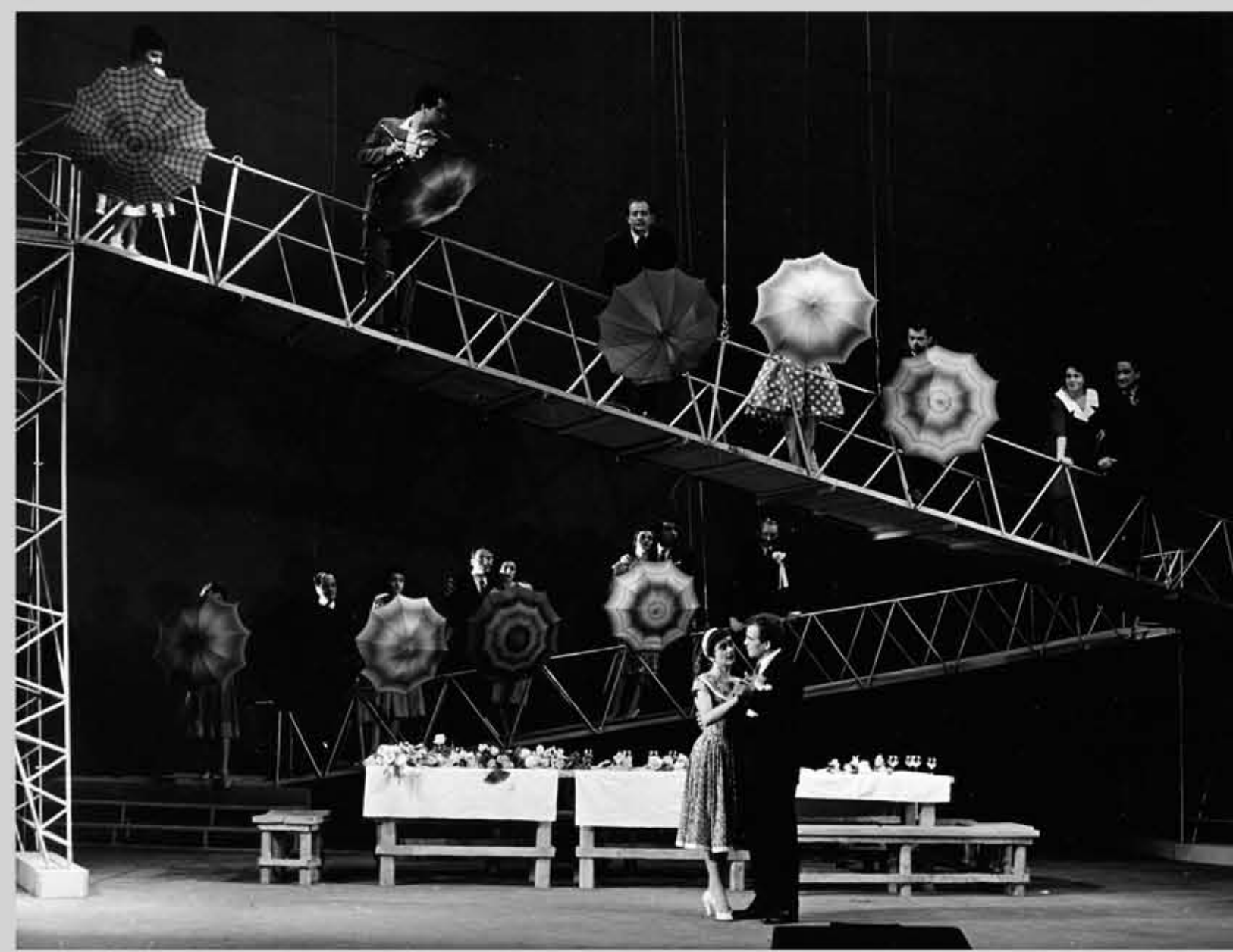
Nazim Hikmet: Prvý deň sviatočný, premiéra 4. 4. 1960
Štátne divadlo Košice
Ján Bzdúch, M. Ringelhannová, Hana Grissová, Ján Ondrejka

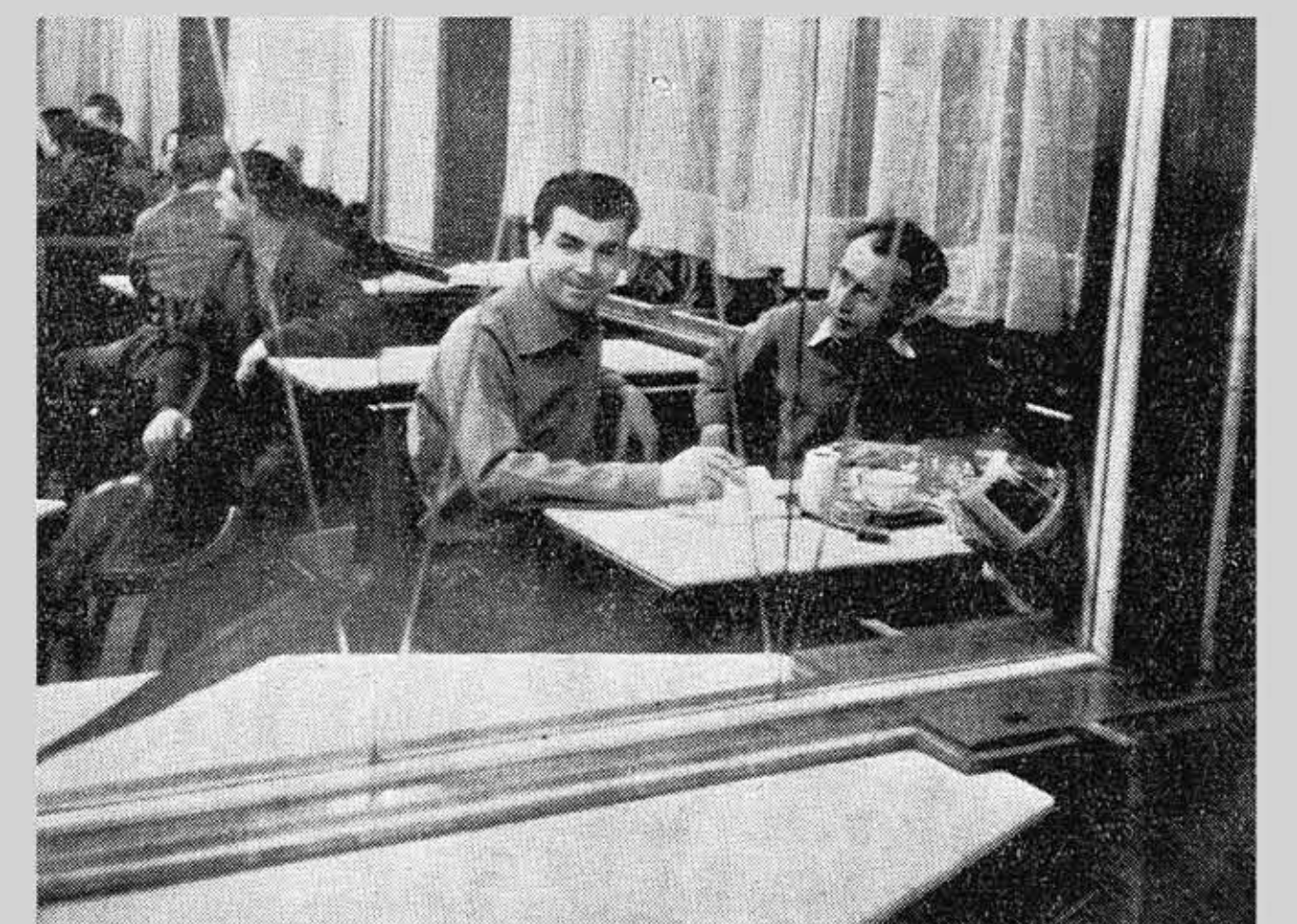
Ľudovít Filan: A bolo svetlo, premiéra 18. 2. 1961
Štátne divadlo Košice
Ján Ondrejka

Juraj Sever: Vlak nečaká, premiéra 2. 7. 1960
Štátne divadlo Košice
Nada Kotršová, František Dadej, Elena Volková, Ján Švec

Alexander Arbuzov: Príbeh na brehu rieky, premiéra 8. 11. 1960
Štátne divadlo Košice
Záber z inscenácii

Ľudovít Filan: Motýle, premiéra 3. 2. 1962
Štátne divadlo Košice
V skúšobnom období

Ľudovít Filan: Motýle, premiéra 3. 2. 1962
Štátne divadlo Košice
Scéna

Ľudovít Filan: Motýle, premiéra 3. 2. 1962
Štátne divadlo Košice
Jozef Hodorovský, Ján Bzdúch

HOSŤUJÚCI REŽISÉR

Lubomír Smrčok: Magda Burčová, premiéra 4. 5. 1957
Krajové divadlo Nitra
Eliška Kováčiková, Olga Rúfusová
Réžia Jozef Palka a. h.

Ladislav Nádaši-Jégé: Adam Šangala, premiéra 26. 2. 1958
Divadlo Petra Jilemnického Žilina
Martin Kolesár, Vladimír Supka, Jaroslava Kolesárová, Gustáv Legéň
Réžia Jozef Palka a. h.

Peter Karvaš: Polnočná omša, premiéra 7. 11. 1959
Divadlo Jonáša Záborského Prešov
Arnošt Garlaty, Zelmíra Kačková, Elena Šoltésová, Anton Baláž, Cyril Ducko, Ivan Horský
Réžia Jozef Palka a. h.

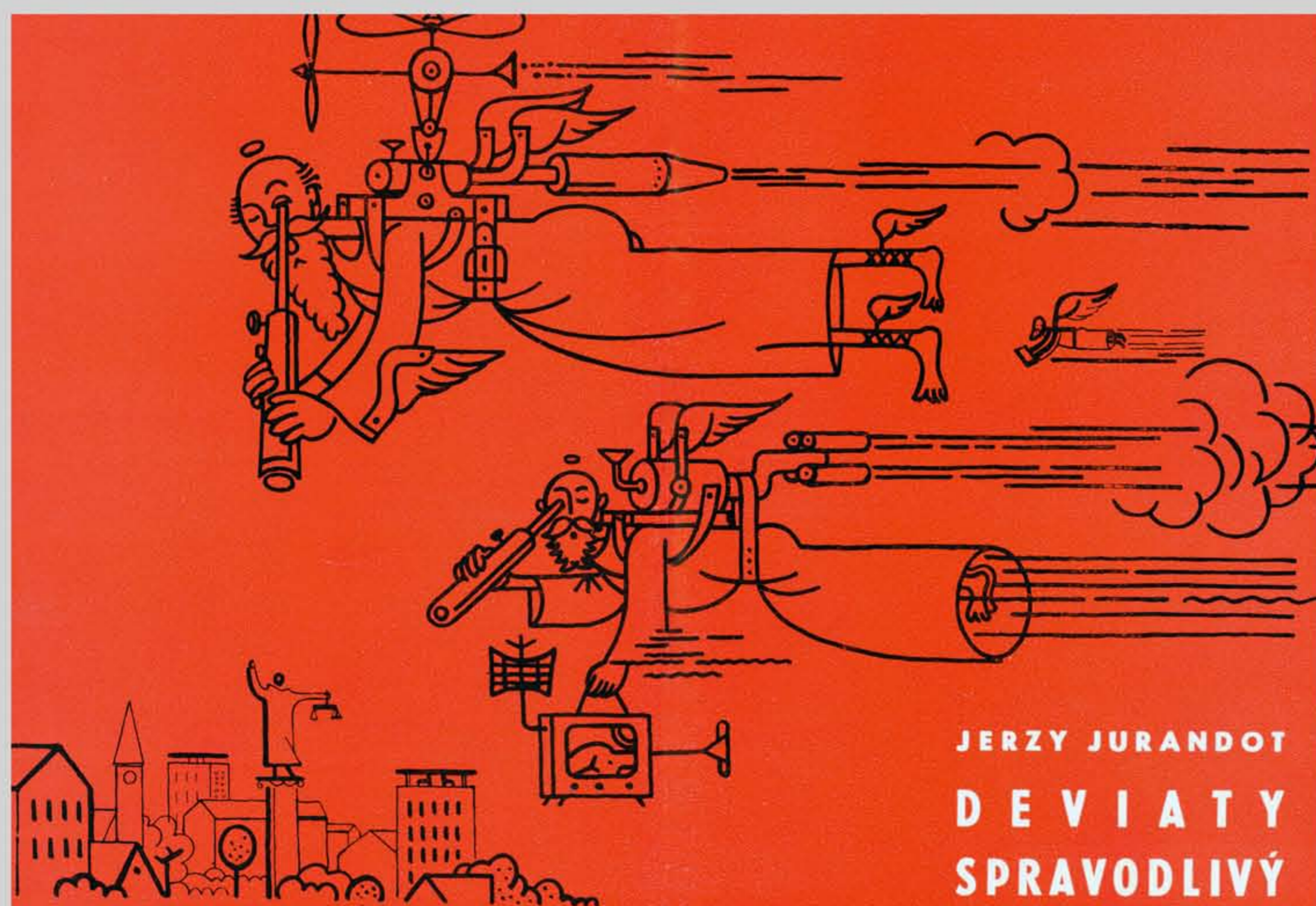
Savva Golovanivskij: Ďaleká ozvena, premiéra 17. 12. 1960
Divadlo Slovenského národného povstania Martin
Štefan Mišovic, Ján Blanský, Marica Bálintová
Réžia Jozef Palka a. h.

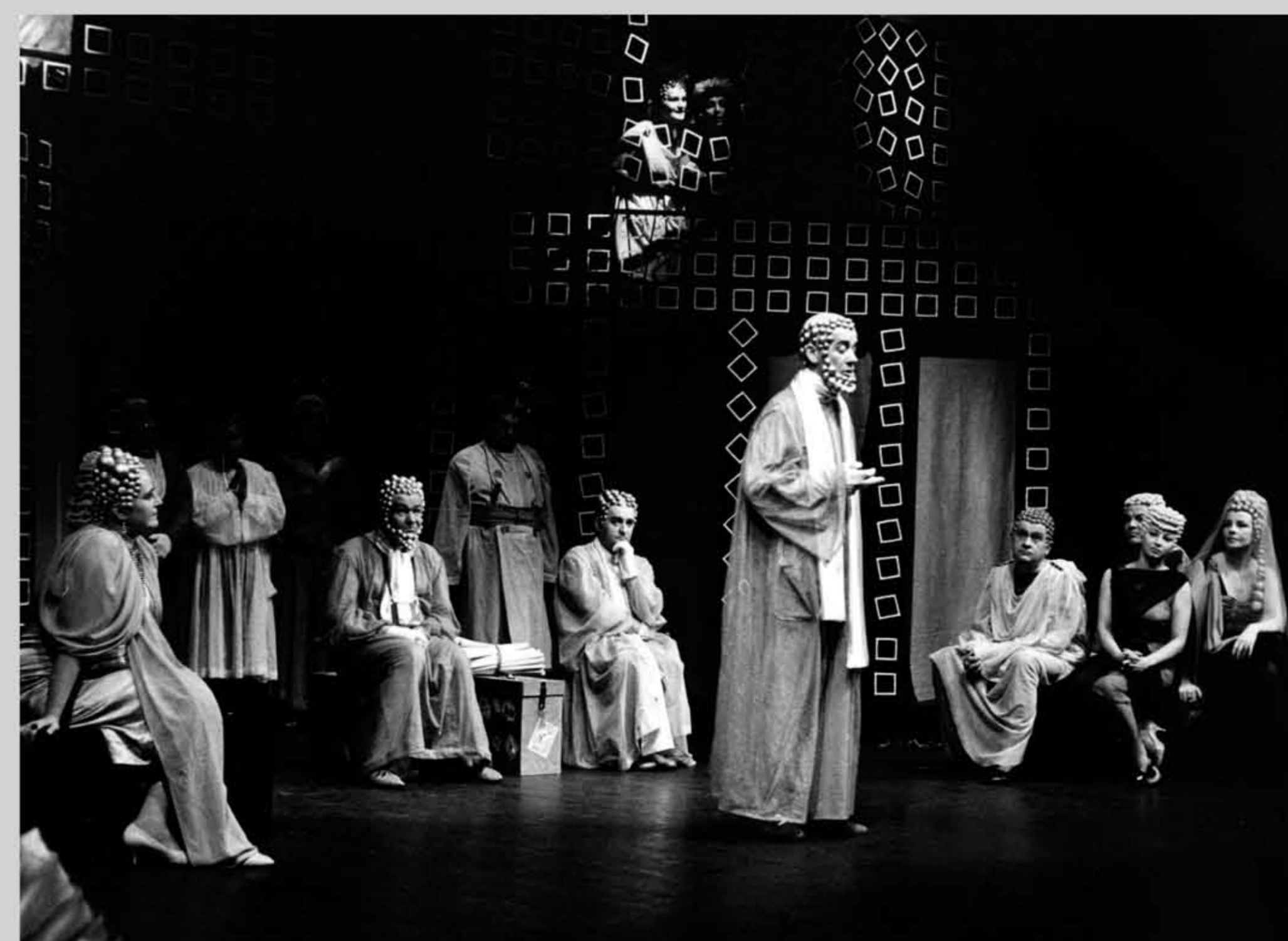
Ján Kákoš: Vietor do tváří, premiéra 10. 9. 1960
Divadlo Jonáša Záborského Prešov
František Papp, Štefan Servátka
Réžia Jozef Palka a. h.

Jozef Hollý: Šibal Geľo, premiéra 22. 9. 1961
Divadlo Jonáša Záborského Prešov
Peter Šesták, Kveta Michalčová
Réžia Jozef Palka a. h.

Bulletin k inscenácii Deviaty spravodlivý, premiéra 31. 12. 1963

Jerzy Jurandot: Deviaty spravodlivý, premiéra 31. 12. 1963
Divadlo Slovenského národného povstania Martin
Záber z inscenácie v strede Emil Horváth st.
Réžia Jozef Palka a. h.

HĽADANIE DUCHA VEĽKÉHO BÁSNIKA

Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, premiéra 2. 4. 1955
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Naďa Kotršová, Eduard Bindas

Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, premiéra 2. 4. 1955
Krajové divadlo pracujúcich Žilina
Eduard Bindas, Jaroslava Kolesárová

Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, premiéra 18. 6. 1960
Divadlo Petra Jilemnického Žilina
Jaroslava Kolesárová, Gustáv Legéň, Viliam Roháček, Radoslav Bartoník,
Milan Fiabáne, Viktor Blaho
Réžia Jozef Palka a. h.

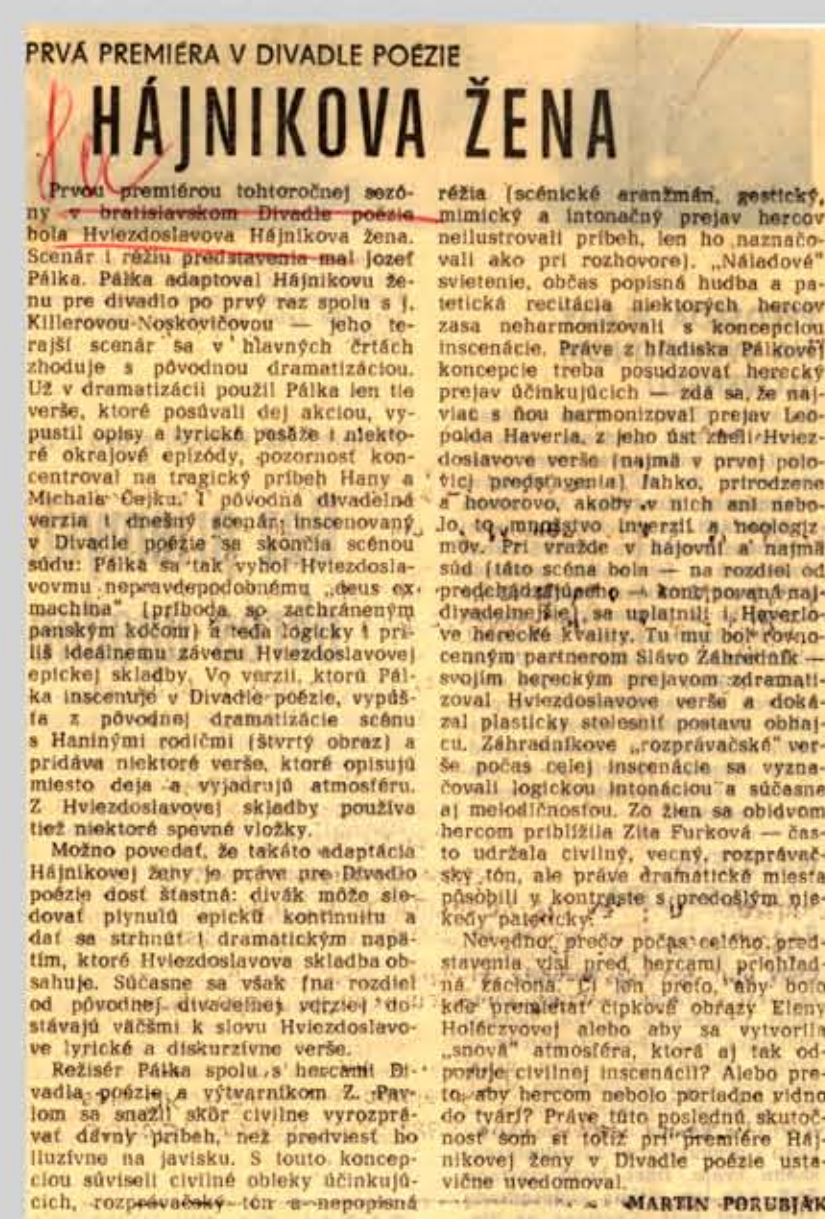
Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, premiéra 18. 6. 1960
Divadlo Petra Jilemnického Žilina
Gustáv Legéň, Jaroslava Kolesárová
Réžia Jozef Palka a. h.

Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena
premiéra 6. 3. 1965
Krajové divadlo Trnava
Jozef Mihálik, Zita Furková
Réžia Jozef Palka a. h.

Pavol Országh Hviezdoslav: Hájnikova žena, premiéra 6. 3. 1965
Krajové divadlo Trnava
Leopold Haverl, Zita Furková
Réžia Jozef Palka a. h.

Martin Porubjak: Hájnikova žena.
Pravda, Bratislava 5. 10. 1967.
Recenzia divadelnej inscenácie
Hájnikovej ženy v Divadle poézie

ZAMILOVANÝ O POÉZIE

Margita Mayerová – Jozef Palka: *Lud básen hovori*
premiéra 10. 5. 1961
Státne divadlo Košice
Záber z inscenácie

Margita Mayerová – Jozef Palka: *Lud básen hovori*
premiéra 10. 5. 1961
Státne divadlo Košice
Ján Ondrejka, Ivan Rajniak, Zoltán Lászlo

Margita Mayerová – Jozef Palka: *Lud básen hovori*, premiéra 10. 5. 1961
Státne divadlo Košice
Nada Kotršová, Zoltán Lászlo

Erich Günther: *Sny*
Peter Hirche: *Najpodivuhodnejšia ľúbostná príhoda na svete*, premiéra 27. 1. 1966
Divadlo poézie Bratislava
Jozef Ligda, Zora Kolínska, Hilda Michalíková, Leopold Haverl, Ľudmila Krajčíková

Umelecká odvaha a jej úskalia

Umelecká odvaha a jej úskalia. Umelecká odvaha je predovšetkým odvaha, ktorá sa odhodláva na nové, neobvyklé, nebezpečné, ktoré sa odhodláva na nové, neobvyklé, nebezpečné... (Text continues with analysis of artistic courage in the play).

Tibor Ferko: *Umelecká odvaha a jej úskalia*. Pravda, Bratislava 23. 5. 1961
Recenzia

Erich Günther: *Sny*
Peter Hirche: *Najpodivuhodnejšia ľúbostná príhoda na svete*
Premiéra 27. 1. 1966, Divadlo poézie Bratislava
Leopold Haverl, Hilda Michalíková

Fiodor Michajlovič Dostojevskij: *Biele noci*, premiéra 6. 1. 1966
Divadlo poézie Bratislava
Zora Kolínska, Jozef Ligda

Fiodor Michajlovič Dostojevskij: *Biele noci*, premiéra 6. 1. 1966
Divadlo poézie Bratislava
Jozef Ligda, Zora Kolínska

Miroslav Válek – Jozef Palka: *Zvony na nedeľu*, premiéra 28. 4. 1966
Divadlo poézie Bratislava
Hilda Michalíková, Zora Kolínska, Leopold Haverl

Poézia a divadlo

Poézia a divadlo. Poézia a divadlo sú dva rôzne svety, ktoré sa stretávajú na stage... (Text continues with analysis of the relationship between poetry and drama).

Martin Porubjak: *Poézia a divadlo*. Pravda, Bratislava 6. 5. 1966
Recenzia

Fiodor Michajlovič Dostojevskij: *Biele noci*, premiéra 6. 1. 1966
Divadlo poézie Bratislava
Jozef Ligda, Ľudmila Krajčíková

TVORCA INSCENAČNEJ PODOBY BUKOVČANOVEJ TVÁRE ČLOVEKA

Ivan Bukovčan: Kým kohút nezaspieva, premiéra 30. 8. 1969
Slovenské národné divadlo Bratislava
Jozef Kroner, Oľga Sýkorová
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Zažeň vlka, premiéra 16. 5. 1970
Slovenské národné divadlo Bratislava
Hana Meličková, Michal Dočolomanský, Leopold Haverl
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Slučka pre dvoch alebo Domáca šibenica
premiéra 20. 2. 1971
Slovenské národné divadlo Bratislava
Jozef Kroner, Elena Zvaríková-Pappová
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Slučka pre dvoch alebo Domáca šibenica
premiéra 20. 2. 1971
Slovenské národné divadlo Bratislava
Ivan Rajniak, Elena Zvaríková-Pappová
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Takmer božský omyl, premiéra 30. 11. 1971
Nová scéna Bratislava
Ida Rapaíková, Dušan Blaškovič, Vladimír Müller
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Prvý deň karnevalu, premiéra 23. 4. 1972
Slovenské národné divadlo Bratislava
Ivan Mistrík, Štefan Kvietik
Réžia Jozef Palka a. h.

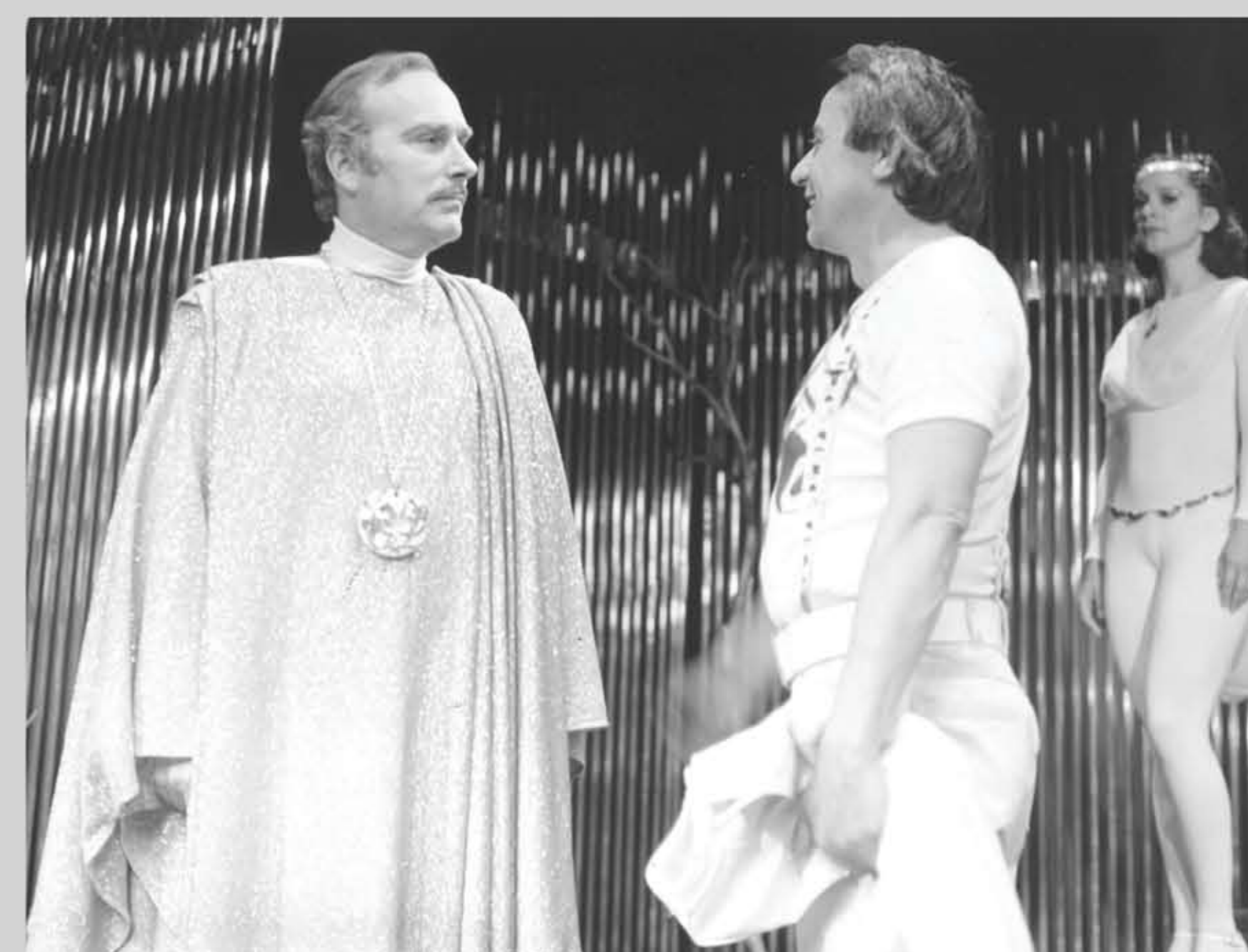
Ivan Bukovčan: Prvý deň karnevalu, premiéra 23. 4. 1972
Slovenské národné divadlo Bratislava
Záber z inscenácie
Réžia Jozef Palka a. h.

Dramatik a režisér v tvorivom dialógu

Ivan Bukovčan: Luigiho srdce alebo Poprava tupým mečom
premiéra 22. 3. 1973
Stúdio Novej scény Bratislava
Naďa Kotršová, Viliam Polónyi, Jarmila Koleničová
Réžia Jozef Palka a. h.

Ivan Bukovčan: Fatamorgána, premiéra 14. a 15. 6. 1980
Nová scéna Bratislava
Ivan Letko, Teodor Piovarči, Kamila Magálová
Réžia Jozef Palka a. h.

PAUKOVA EXKLUZÍVNA INSCENÁCIA SARTROVHO DIABLA A PÁNA BOHA

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh, premiéra 18. 12. 1965
Slovenské národné divadlo Bratislava
Július Pántik, Ctibor Filčík

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh, premiéra 18. 12. 1965
Slovenské národné divadlo Bratislava
Ctibor Filčík

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh, premiéra 18. 12. 1965
Slovenské národné divadlo Bratislava
Záver z inscenácie

Divadelní svátek

Slovenské národné divadlo hrá v Brne

Naed prvý vystúpení činohry Slovenského národného divadla v Brne potvrdilo správnu predpokladá i celú, ktoré toto výrazné nariadenie v činohry. Slnovce divadla realizuje výjavnými zábermi. Premiérou Bratislavská inscenácia Sartrovho dramatu „Diabol a páň Boh“ sa pro brnenské diváky stala divadelným sviatkom.

PREDSTAVENÍ sa uskutočnilo v ná-
pledném Mahenovom divadle v sobotu
večer a tím, ktorí je možno z Brna-
níc si každý nese z minulosti tak-
isto, potvrdilo vysokú úroveň slo-
vy náklad mravných rozporů, že není
vznikajú divadelníctví. Páňky svo-
v podstatě schopen vlastní tidi-
bity přístup k textu J. P. Sartre a zna-
menitou pověstí teatrálného činoh-
rovského souboru, Jean Paul Sartre po-
vážaje „Diabol a páň Boh“ za prírodné
pokrývajúci „obnovených rukou“, že
bude so odhodlává před čtyřmi sty lety
v české válce národní divadla boji
mezi čestnými občanskými sňatky. Za-
kladem její ideové osnovy je skuteč-
nost, že je to drama o vztahu mezi
Stověkem a Bohem, o vztahu člověka
k nekonečné a absolutní v moudrě.
Zlo tu stojí proti dobru a jejich vzá-
jemné střetání od začátku do konce
hry je v podstatě historii vnitřního
střetávání obou sil v jedné i ve spo-
lečnosti.

„Diabol a páň Boh“ je po třetím
trvání na repertoáru činohry SND pro-
vářen po všech stránkách. Paukova
realizace proměnila do třetí textu i do
Sartrový filosofie. O souboru lze sm-
le prohlásit, že ani po třech letech
přec na neměnné odlišné a spole-
čensky i umělecky zvládné hře nestá-
ví nic z výkonných celů a neodsta-
bí žádnou roli zvrážlků, ani znevít.
Návěštní úspěchy dosáhl Páňka ve
spolupráci s mistrem představitelém
Goette Cihorou Filčíkem, který si při-
náší do role velkého generála herce-
kou robustnost, upjatěnou mnoho-
vlněná a suverénní. Obě představitel-
ky blávných ženských rolí, Mária Krá-
lovičová jako Katarína a Viera Strim-
ková v Hlídě, vytvořily zajímavý pro-
stor v jazyku koncepcie hry. Škoda,
že Pántikův Henrich dokázal zvládnutí
přítomnosti hlas až po obědávce.

Pro druhé, nedávno vystoupení urči-
lo vedení činohry SND také již dá-
vající pověstnou hru „Přítel větr-
ků“ Ivana Bukovčana, její dopad na
diváka zvládná stále drtivě, Matutin

Vladimír PAŽOUREK

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh, premiéra 18. 12. 1965
Slovenské národné divadlo Bratislava
Karol Machata, Ctibor Filčík

„Diabol a páň Boh“ je po třetím
trvání na repertoáru činohry SND pro-
vářen po všech stránkách. Paukova
realizace proměnila do třetí textu i do
Sartrový filosofie. O souboru lze sm-
le prohlásit, že ani po třech letech
přec na neměnné odlišné a spole-
čensky i umělecky zvládné hře nestá-
ví nic z výkonných celů a neodsta-
bí žádnou roli zvrážlků, ani znevít.
Návěštní úspěchy dosáhl Páňka ve
spolupráci s mistrem představitelém
Goette Cihorou Filčíkem, který si při-
náší do role velkého generála herce-
kou robustnost, upjatěnou mnoho-
vlněná a suverénní. Obě představitel-
ky blávných ženských rolí, Mária Krá-
lovičová jako Katarína a Viera Strim-
ková v Hlídě, vytvořily zajímavý pro-
stor v jazyku koncepcie hry. Škoda,
že Pántikův Henrich dokázal zvládnutí
přítomnosti hlas až po obědávce.

Pro druhé, nedávno vystoupení urči-
lo vedení činohry SND také již dá-
vající pověstnou hru „Přítel větr-
ků“ Ivana Bukovčana, její dopad na
diváka zvládná stále drtivě, Matutin

Vladimír Pažourek:
Divadelní svátek.
Svobodní slovo,
Brno 11. 2. 1969.

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh
Slovenské národné divadlo Bratislava
Záver zo skúšky
Mária Kráľovičová, Ctibor Filčík

Kenneth Tynan o Diablove a Pánu Bohu, aj inom

Kenneth Tynan, kritik svetového mena a dra-
matu anglického Městského divadla, nabídl
spolupracovník Sira Laurence Oliviera, zastupil
se na lední nocce v Bratislavě, aby uvítal
v SND představení Sartrové hry Diabol a Pán
Boh.

S velkým zájmem se potom slyšel na
elekto, co sánil a produktů a předz-
kou toho — ako sa vyvíjal — zmluvného
divadla. Samotné představenie, o porovnaní
a porovnaní, Městským a v Bratislavě
poznaje sa najmä tým, že ktorý nemá
nabídlí seba, ho tu, v Bratislavě neob-
spoluje. S obdivom, na anglickom neob-
slinými slovyi hovori o hereckom ansámblu,
menovite o výkone Ctibora Filčíka v role Gó-
tora páň Tynana s nástkom sneru neznamená
zvlášť konca divadla, umenia jedinečného
a nepopulárneho a jazyku v ktorom používa
sa veľmi diletta a porobná. V tomto smýšľ
musí však, podľa jeho názoru, divadlo ostáť
divadlom — podľa umelckého produktu na
lontánia a budovať konceptú náležitú (SND
Olivier and P. J. Bratislavě architektúre strá-
ny a la ostánu historickú, sála insce-
ho sa deje na súbory). Týchto obdivovateľ-
ného Tynana ako takého a J. P. Sartre a P.
romantického kultúry, keď hovori o existencii
a budúcnosti divadla v klasickekom zmysle
ho sála a takto ho postavením i ako drama-
turga veľmi mladí architekti kultúry in-
tencie (napokon sála a zvládnúť také uslo-
vne v anglické štáto deplýng sál — 198
roční).

Niekoľko dní sa páň Tynan strávil v predstie
venia Sartrové hry, ktorá v našom divadle
od. Medzi inými komentármi uviedla veľa pa-
zovníci aj scena Laetitia Tuchová, a ktorú
si veľmi rád na stránke. Skočom sa skob-
neskoru o naci škola, la nemohol byť d-
že ich nemohol byť sála. Škoda, že z mnoho-
dennej histórie v Bratislavě (obdobie
Kenneth Tynan iba ledné večer v Bratislavě
Po našom rozhovore to môžem konštatovať, že
obe súhlasné strany. EVA MALINOVÁ

Eva Malinová:
Kenneth Tynan o Diablove
a Pánu Bohu, aj o inom.
Kultúrny život, roč. 21,
č. 45, 4. 11. 1966, s. 2.

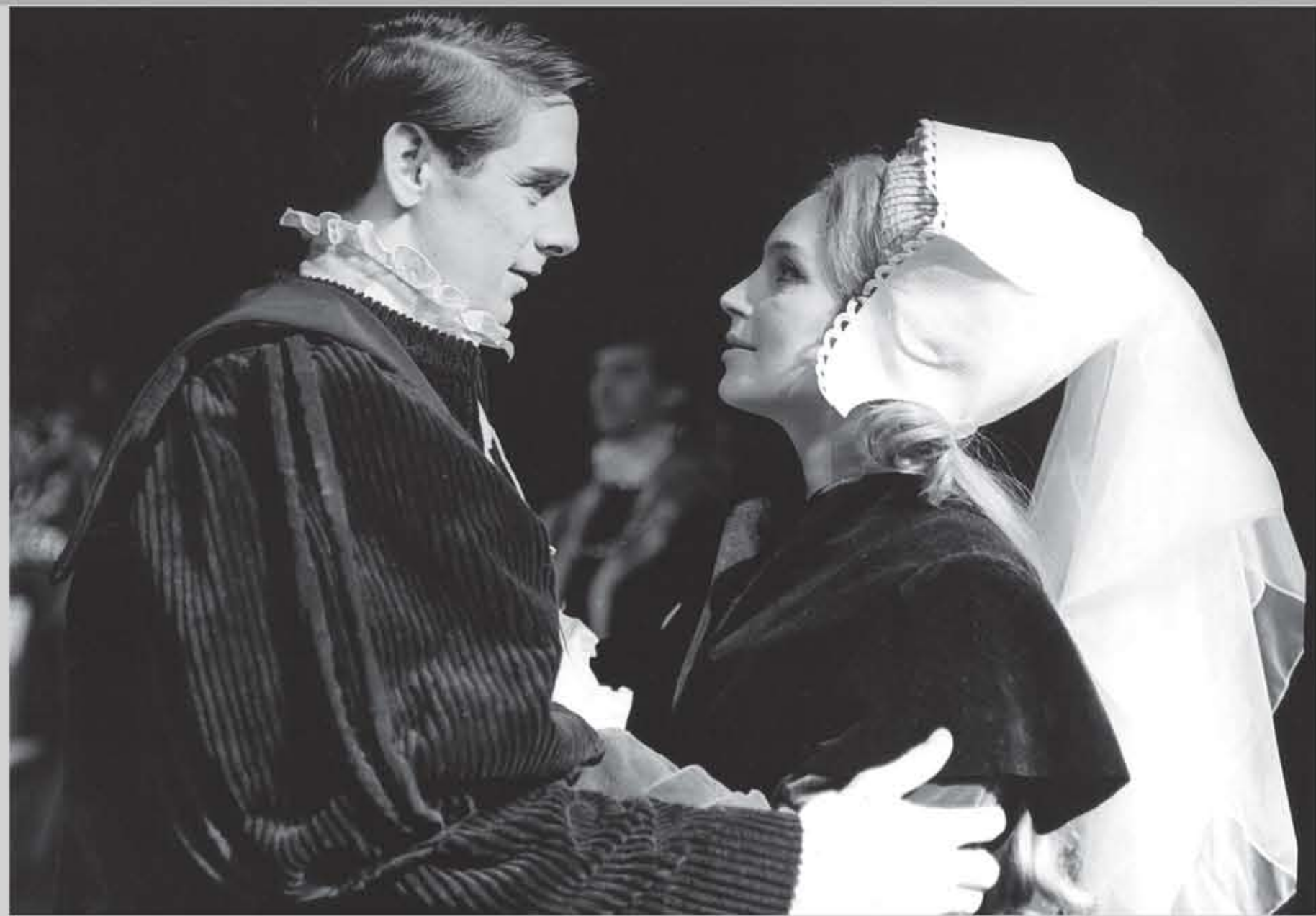

Záver zo skúšky, scénograf a režisér v procese tvorby

Jean Paul Sartre: Diabol a Pán Boh, premiéra 18. 12. 1965
Slovenské národné divadlo Bratislava
Záver zo skúšky
František Dibarbora, Jozef Palka

NOVOSCÉNICKÉ TVORIVÉ PERIPETIE

Max Christian Feiler: Šiesta žena Henricha VIII., premiéra 5. 3. 1966
Nová scéna Bratislava
Ivan Mistrík, Oľga Zöllnerová

Max Christian Feiler: Šiesta žena Henricha VIII., premiéra 5. 3. 1966
Nová scéna Bratislava
Záber z inscenácie, v strede Martin Gregor a. h.

Felicien Marceau: Vajce, premiéra 18. 6. 1966
Nová scéna Bratislava
Ivan Letko, Mária Černická

Fiodor Michajlovič Dostojevskij: Bratia Karamazovci
premiéra 27. 10. 1967
Nová scéna Bratislava
Scéna Otto Sújan

Fiodor Michajlovič Dostojevskij: Bratia Karamazovci
premiéra 27. 10. 1967
Nová scéna Bratislava
Vladimír Müller

Molière: Tartuffe, premiéra 12. 11. 1966
Nová scéna Bratislava
Nada Kotrsová, Július Vašek

Molière: Tartuffe, premiéra 12. 11. 1966
Nová scéna Bratislava
Július Vašek, Vladimír Müller

Alexander Chazin: Hviezdy a patróny, premiéra 15. 5. 1971
Nová scéna Bratislava
Ida Rapaičová, Slavomír Drozd

Friedrich Dürrenmatt: Meteor, premiéra 28. 5. 1967
Nová scéna Bratislava
Vladimír Müller, Oľga Zöllnerová

William Shakespeare: Skrotenie čertice
premiéra 29. 11. 1972
Stúdio Novej scény Bratislava
Vladimír Müller, Oľga Zöllnerová

Luigi Prandello: Sicílska komédia, premiéra 22. 6. 1974
Nová scéna Bratislava
Hana Kováčiková, Táňa Hrivnáková, Zita Furková, Eva Landlová,
Elena Kucháriková, Stanislav Dančiak